

SAMMANFATTNING TILL ALLMÄNHETEN

Programmet för den Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) 2014-2020 består av stöd för att utveckla ett miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbart fiske och vattenbruk i Sverige och att realisera en del av den integrerade havspolitikerna och flera EU-miljödirektiv.

Programmet omfattar 173 miljoner euro där EU står för drygt 69 procent av finansieringen. Resterande del finansieras av Sverige i form av statliga pengar och medfinansiering från andra offentliga aktörer. Vid årsskiftet hade det beviljats stöd för motsvarande 92,8 miljoner euro (Eurokurs 8,39) inom programmet, vilket motsvarar 54 procent av den totala programbudgeten. Hittills har 46,7 miljoner euro (27 procent av budget) utbetalats.

I programmet beskriver Sverige hur de unionsprioriteringar som medfinansieras genom EHFF ska genomföras. Fonden ingår i ett gemensamt, nationellt strategiskt ramverk som även omfattar övriga så kallade struktur- och investeringsfonder i EU (landsbygdsfonden, socialfonden, regionalfonden).

Programmet ska dels främja de mål om tillväxt, arbetstillfällen och hållbarhet som ingår i reformen av den gemensamma fiskeripolitiken och dels bidra till att uppnå EU:s gemensamma tillväxt- och sysselsättningsstrategi (den s.k. EU 2020-strategin). Det innebär att finansieringsinstrument nu samlas i en enda förordning och fond.

Sveriges målsättning med programmet är att det ska:

- utveckla ett miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbart fiske och vattenbruk i Sverige
- stödja kustnära samhällen att diversifiera sin ekonomi
- finansiera projekt som skapar nya jobb och förbättra livskvaliteten längs kusten
- göra det lättare att få finansiering.

För att nå målsättningen med programmet beviljas stöd inom sex unionsprioriteringar:

1. Hållbart och konkurrenskraftigt fiske. Här kan man bland annat få stöd för fiskerelaterade miljöåtgärder och utbildning inom fiske.
2. Hållbart och konkurrenskraftigt vattenbruk. Här kan man bland annat få stöd för att starta ett hållbart vattenbruksföretag och för att odla i recirkulerande system.
3. Genomförande av fiskeripolitiken (datainsamling samt kontroll och tillsyn). Här söker myndigheterna stöd för att utföra sina uppdrag gällande datainsamling samt kontroll. Stöd ges även till privata aktörer för kontrollaktiviteter.
4. Lokalt ledd utveckling. Här kan man få stöd för projekt som leder till utveckling i ett leaderområde.
5. Saluföring och beredning. Här kan man få stöd för beredning av fiskeri- och vattenbruksprodukter.
6. Främja genomförandet av den integrerade havspolitikerna. Här kan man få stöd för projekt som syftar till att skydda den marina miljön och den biologiska mångfalden.

Efterfrågan i programmet är generellt sett hög, i vissa fall mycket hög inom specifika åtgärder. Vid årsskiftet hade det som sagt beviljats stöd för 92,8 miljoner euro, motsvarande 54 procent av total budget.

Programmet klarar samtliga ärende- och utbetalningsmål som satts upp för delavstämning vid slutet av 2018. Programmet ligger även generellt bra till för att leverera målen för programmets resultatindikatorer. Särskilt produktionsmålen för fiske, vattenbruk och beredningsindustri ser bra ut. Däremot är det låga resultat inom åtgärder för att minska mängden oönskade fångster inom fisket och öka arealen skyddade områden till havs.

Ett problem för programgenomförandet har varit de långa handläggningstiderna. Under 2018 var söktrycket lite lägre. Detta berodde på att pengarna var slut i några av de populära åtgärderna, till exempel *Investeringar som höjer kvalitet och mervärde på vildfångad fisk* och *Miljöinvesteringar inom vattenbruk*. Detta ledde till att vi har kunnat komma ifatt med handläggningen.

Under 2018 genomfördes en programändring. Programändringen omfattade ett antal budgetjusteringar för att öka möjligheten att uppnå de mål som finns i programmet. Programändringen innebar bland annat ett ökat fokus på miljöanpassning och ökad hållbarhet inom fiske och vattenbruk samt utökade investeringsmöjligheter för att utveckla det småskaliga kustfisket.

I samband med programändringen fördelades även tidigare reserverade medel mellan åtgärder inom programmet. Genom fördelningen av reserverade medel öppnades flera av de åtgärder som tidigare varit stängda på grund av medelsbrist för nya ansökningar vid årsskiftet 2018/2019.

För en del åtgärder har söktrycket varit betydligt lägre än väntat, till exempel för åtgärden *Skydd av havsmiljön*. Jordbruksverket förväntade sig ett större intresse för denna åtgärd från tilltänkta stödmottagare. Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten har i olika sammanhang försökt mobilisera intresse från framförallt Länsstyrelsen vilket ännu inte fått något brett genomslag. Otydliga direktiv om möjligheten att ge stöd för lönekostnader till myndigheternas egen personal har identifierats som ett stort hinder. Efter löpande dialog och kommunikation med kommissionen har Jordbruksverket genomfört ett utskick med förtydligande information om rådande förutsättningar för finansiering av lönekostnader. Informationen förväntas leda till ökad efterfrågan och förhoppningsvis ökat söktryck inom åtgärden.

Eftersom utbetalningstakten inom programmet varit låg har insatser för att öka utbetalningstakten fått särskilt stort fokus under 2018. Detta har inte minst varit viktigt eftersom det finns förordningsstyrda delmål för årsskiftet 2018/19 till varje unionsprioritering inom programmet.

Årsskiftet var ett första brytdatum för den så kallade N+3-regeln. I korthet innebär det att drygt 31 miljoner euro måste vara begärda från kommissionen. Hade man inte nått detta mål kan det resultera i administrativa påföljder och återtag av programbudget.

Övervakningskommittén

För att följa arbetet med havs- och fiskeriprogrammet finns en övervakningskommitté. Kommittén är sammansatt av 19 ledamöter från näringen, myndigheter och organisationer. Dess uppgift är att granska genomförandet och följa utvecklingen av programmet och hur målen uppnås. Övervakningskommittén har också till uppgift att granska och godkänna urvalskriterierna för beviljande av stöd. Den ska dessutom granska och godkänna de rapporter som varje år skickas till EU-kommissionen. Utöver detta ska de godkänna eventuella programändringar. Kommittén får också lämna synpunkter om genomförandet och utvärderingen av programmet.

Landsbygdsnätverket

En viktig funktion för det svenska landsbygdsnätverket är att samla aktörer som arbetar med havs- och fiskeriutveckling. Målet med nätverket är att kunna genomföra programmet på ett bättre och mer effektivt sätt.

Landsbygdsnätverket skapar mötesplatser där olika aktörer på lokal, regional och nationell nivå kan informera varandra och dela erfarenheter. Tanken är att aktörerna tillsammans ska kunna utveckla metoder som sedan användas i arbetet med havs- och fiskeriprogrammet.